

Eesti laevaehitusettevõtted 2016

TTÜ Väikelaevaehituse kompetentsikeskuse uuring

Autor: Helen Säask

Sissejuhatus

Uuringu eesmärk on anda ülevaade laevaehitusest Eestis 2016. aastal. Uuring käsitleb ainult **2016. aastal Eestis põhitegevusena lõbusõidulaevu või töölaevu ehitanud ettevõtteid.**

Uuringu valimisse kuulub 21 ettevõtet – 19 lõbusõidulaevade valmistajat ja 2 töölaevade ehitajat.

Uuring ei kajasta veesõidukite tootmist väljaspool Eestit. Uuring ei kajasta ka selliseid ettevõtteid, mis ise veesõidukeid ei valmista, kuigi tegevuseks on näiteks veesõidukite disain, projekteerimine, remont, hooldus, talvehoid, tehnoülevaatus, komponentide tootmine, kerede või mudelite valmistamine vms.

Käesolev raport toob välja Eesti lõbusõidu- ja töölaevaehituse peamised võtmenäitajaid, mahud ja eksporditurud ning annab ülevaate levinud ärimudelitest. Täiendavat infot saab uuringu läbiviijalt Tallinna Tehnikaülikooli Väikelaevaehituse kompetentsikeskusest.

Uuringu metoodika ja valim

Uuring jaotab laevaehituseettevõtted lõbusõidulaevade tootjateks ja töölaevade tootjateks. Väikelaevaehituse kompetentsikeskus lähtus ettevõtte valitud turunišist ja sellest, kuidas ettevõtte end ise defineerib (sh Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (*EMTAK*) alusel). Ettevõtteid nagu Alunaut OÜ ja Eysysla Yard OÜ käsitleb uuring lõbusõidulaevade ehitajana, kuigi toodangus on ka suur töölaevade osakaal.

Veesõidukid võib jagada ka väikelaevadeks ja laevadeks, ent vastavate Meresõiduohutuse seaduses toodud definitsioonide¹ kasutamine eeldab veesõiduki pikkuse ja omanikupoolse tegeliku kasutusotstarbega arvestamist.

Uuring käsitleb ainult 2016. aastal Eestis põhitegevusena lõbusõidulaevu ja töölaevu ehitanud ettevõtteid, millele Veeteede Amet on väljastanud kooskõlas Meresõiduohutuse seaduse paragrahvis 7 sätestatud loakohustusega vastava merenduse tegevusloa. Tegevusloa on kohustuslik nii väikelaevade kui ka laevade ehitamiseks. Uuringus vaadeldavate ettevõtete tegevusalad EMTAKi kohaselt on näiteks 30 111 laevade ehitus ja 30 121 lõbusõidu- ja sportpaatide ehitus.

Valimi moodustamisel välistati osad ettevõtted alltoodud kaalutlustel.

- Uuring ei kajasta veesõidukite tootmist väljaspool Eestit.
- Uuring ei kajasta ettevõtteid, mis ise veesõidukeid ei valmista, kuigi tegevuseks on nt veesõidukite disain, projekteerimine, remont, hooldus, talvehoid, tehnoulevaatus, komponentide tootmine, kerede või mudelite valmistamine vms.
- Valimi moodustamisel välistati ettevõtted, kus laevade ehitus tõi sisse alla 50% müügitulust.
- Valimi moodustamisel välistati ettevõtted, millel 15. septembri 2017. aasta seisuga äriregistrile tähtaegselt esitamata kahe või enama majandusaasta aruanded.
- Välistati õppeasutused, füüsilisest isikust ettevõtjad ja mittetulundusühingud.

Valimisse kaasati seega järgmistele tingimustele vastavad Eestis registreeritud äriühingud:

- ettevõtte ehitas 2016. aastal Eestis laevu,
- ettevõttel on laevade ehitamiseks Veeteede Ameti tegevusloa,
- 2016. aastal andis laevade ehitus vähemalt 50% ettevõtte müügitulust,

¹ Laeva definitsioon tuleneb Meresõiduohutuse seaduse § 2 lõikest 2, mille kohaselt on laev veesõiduk, mida kasutatakse majandustegevuseks, riigihaldusülesannete täitmiseks või kutsekoolituseks. Laevana käsitatakse ka üle 24-meetrise kogupikkusega veesõidukit, mida kasutatakse vaba aja veetmiseks.

Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt on väikelaev veesõiduk kogupikkusega 2,5–24 meetrit (näiteks paat, purjejaht, kaater), mida kasutatakse vaba aja veetmiseks või sportimiseks. Väikelaevana käsitatakse ka 2,5–24-meetrise kogupikkusega veesõidukit, mida kasutatakse majandustegevuseks, kui see veesõiduk ei vea üle 12 reisija. Väikelaevana ei käsitata võistlusspordiks ja treeninguteks kasutatavat spordialaliidu poolt vastavalt märgistatud veesõidukit (näiteks jett, purjelaud, purjejaht, võistlusjaht), primitiivse konstruktsiooniga veesõidukit (näiteks ruhi, ruup, süst, kanuu, vesijalgratas) ning erikonstruktsiooniga veesõidukit.

- ettevõtte esitab äriregistrile majandusaasta aruandeid.

Kokkuvõttes kuulub valimisse 21 ettevõtet – 19 lõbusõidulaevade valmistajat ja 2 töölaevade ehitajat. 2015. aastal kuulus väikelaevaehituse kompetentsikeskuse vastavasse uuringusse 28 ettevõtet, sealhulgas 2 töölaevade ehitajat. 10 ettevõtet jäi 2016. aasta valimist välja, peamiselt seoses tegevusala muutusega, ja valimisse sisenes 3 ettevõtet. Ettevõtteid nimetatakse äriregistris registreeritud nimega.

Uuringu tarbeks koguti ettevõtete andmeid mitut liiki allikatest. Esmalt pöörduti Veeteede Ameti poole tegevusloaga ettevõtete nimistu saamiseks. Seejärel soetati äriregistrist väikelaevu ja laevu ehitavate ettevõtete majandusaasta aruanded. Viimaks täpsustati infot ettevõtete kodulehtedelt ja vahetult ettevõtete poole pöördudes. Ettevõtete esindajaid intervjueriti nii kohtumistel kui ka telefonivestlustes.

Uuringu tarbeks analüüsiti terviklike majandusüksuste näitajaid. Kontrolliti, kas lõbusõidulaevade või töölaevade ehitus andis 2016. aastal vähemalt 50% ettevõtte müügitulust, ent edaspidi osakaalu ei arvestatud. Valimi ettevõtted teenisid osaliselt müügitulu ka teistel tegevusaladel, näiteks veesõidukeid remontides või valmistades mitmesuguseid plasttooteid. Kontserni puhul arvestati konsolideerimata andmeid.

Ettevõtete 2016. aasta majandusnäitajaid kõrvutati 2014. ja 2015. aasta andmetega Väikelaevaehituse kompetentsikeskuse varasematest uuringutest². Nii saadi üldine ülevaade lõbusõidu- ja töölaevaehituse arengust, kuigi aastati veidi erinesid valimi moodustamise põhimõtted ja valimi ettevõtete loend.

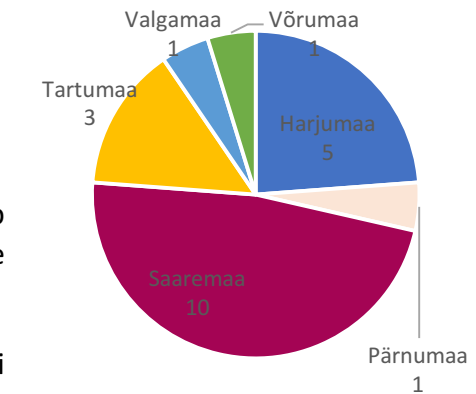
² <http://www.scc.ee/ee/wp-content/uploads/2016/12/Uuring-Laeva-ja-paaditootmine-Eestis-2015-SCC-finale-avalehega.pdf>

Eesti lõbusõidu- ja töölaevaehitus 2016. aastal

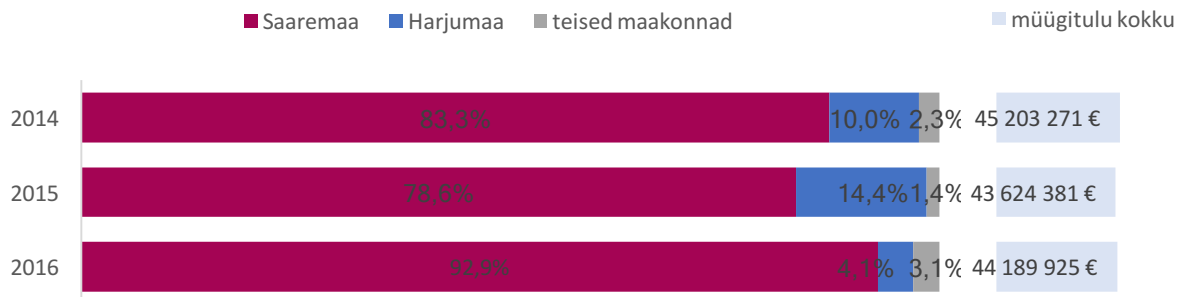
Laevaehitusettevõtted

Uuringu valimi moodustavad 21 ettevõtet, millest 10 asub Saaremaal ja 5 Harjumaal (Joonis 1). Lõbusõidulaevade ehitajaid on valimis 19 ja töölaevade ehitajaid 2.

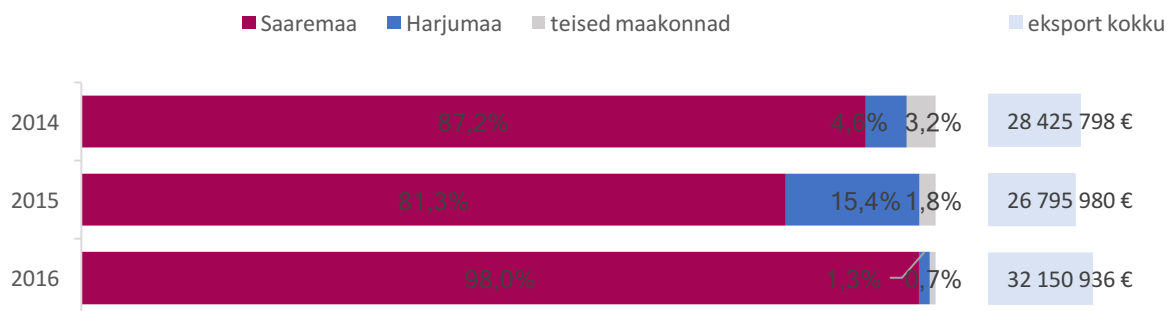
Saaremaa ettevõtted teenisid 2016. aastal ligi 70% sektori müügitulust (Joonis 2) ning neis asus 72% töökohtadest (Joonis 5). Saaremaa laevaehitus on kõigilt näitajatelt Eesti laevaehituse tipus (Joonis 3), märgatav on Saaremaa ettevõtete puhaskasum (Joonis 4³). Toimiv klaster on märkimisväärne arendustegevuste kese.

Joonis 1. Ettevõtted maakonniti 2016. aastal

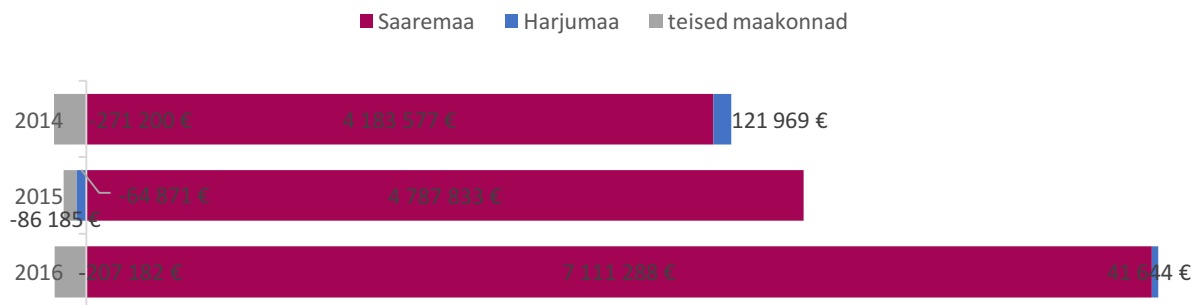

Joonis 2. Müügitulu maakonniti

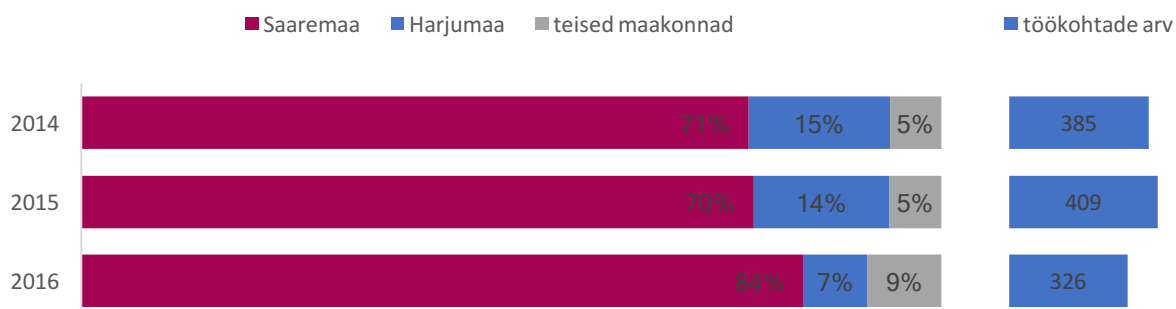

Joonis 3. Eksport maakonniti

³ Valimi ettevõtete teadaolev puhaskasum. Puhaskasumit väikelaevaehituse kompetentsikeskuse eelmine uuring ei kajastanud, seega võrreldakse käesoleva uuringu valimit aastate lõikes.

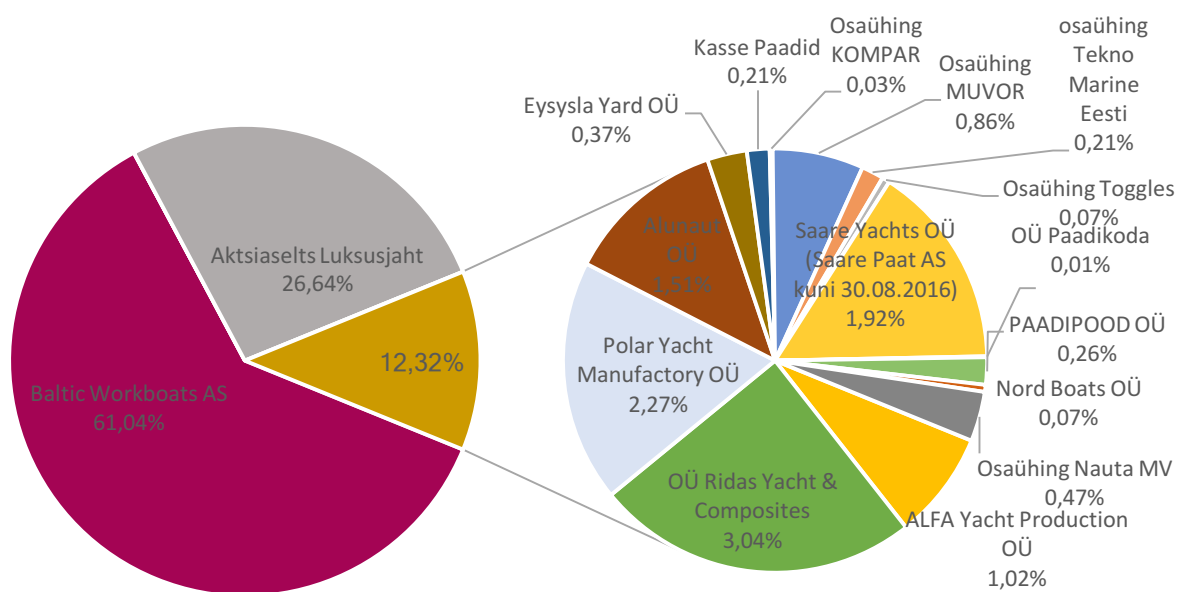
Joonis 4. Puhaskasum maakonniti

Joonis 5. Töökohad maakonniti

Eesti laevaehituse ettevõtetest kerkivad esile kaks, mille 2016. aasta müügitulu on teiste ettevõtete võrreldes märkimisväärselt suurem (Joonis 6):

1. Saaremaa töölaevaehitaja Baltic Workboats AS,
2. Saaremaa Aktsiaselts Luksusjaht, kes põhitegevusena toodab Rootsi kaubamärkide jahte ja kaatreid ning lisaks mitmesuguseid mudeleid.

Joonis 6. Ettevõtete müügitulu osakaal 2016. aastal

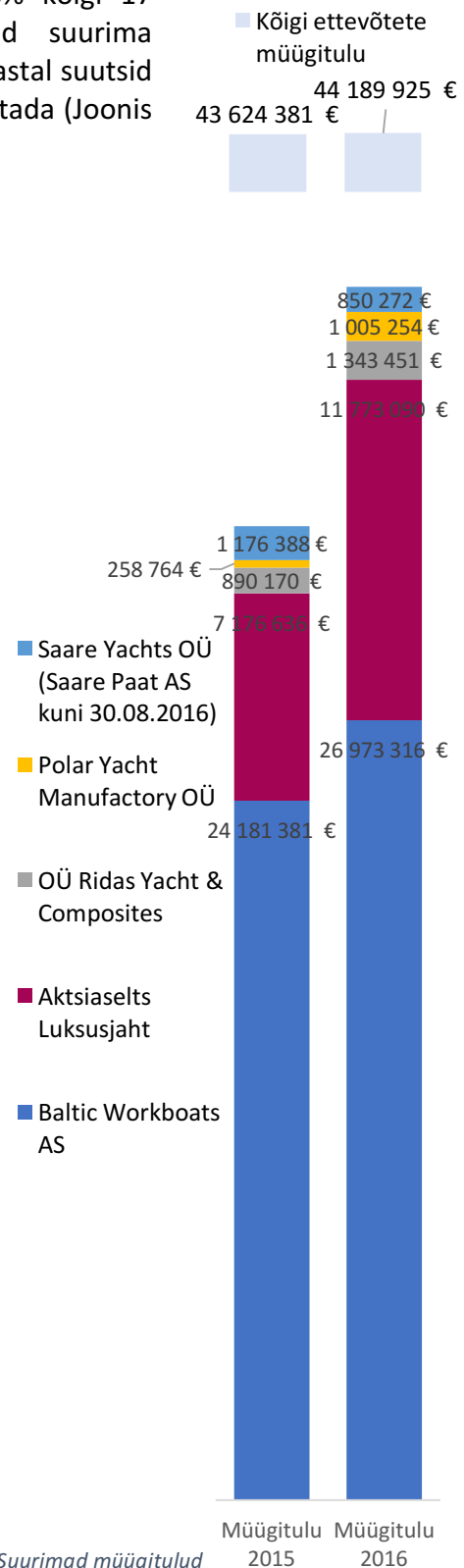
Nimetatud ettevõtete müügitulu moodustab ligi 88% kõigi 17 ettevõtte müügitulust. Samad ettevõtted paistsid suurima müügituluga silma ka eelnevatel aastatel, ning 2016. aastal suutsid mõlemad oma käivet ka 2015. aastaga võrreldes kasvatada (Joonis 7⁴). Ka Saaremaa ettevõtete puhaskasumi suur osakaal tuleneb Baltic Workboatsist ja Luksusjahist, viimane teenis 2016. aastal konkurentsitult viimase kolme aasta suurima puhaskasumi 4,3 miljonit eurot (konsolideerimata puhaskasum; võrdle: Baltic Workboats AS teenis 2014. aastal 3 miljonit eurot puhaskasumit). Ettevõtete Baltic Workboats AS ja Aktsiaselts Luksusjaht ekspordi maht moodustas 86% valimi ettevõtete ekspordist⁵.

Uuringust koorub, et lõbusõidulaevade ehitus on heitlike müügiomadustega: valimi 16 ettevõtte, mille kohta õnnestus fikseerida nii 2016. kui ka 2015. aasta müügitulu, suurenes viiel müügiomad kahe aasta võrdluses 1,5 või enam korda ning kahel ettevõttel vähenes 2 või rohkem korda. Sektoris valitseb trend liikuda lõbusõidulaevade ehitamiselt töölaevaehituse suunas.

Müügitulu

Lõbusõidu- ja töölaevaehituse sektori müügitulu oli 2016. aastal kokku üle 44 miljoni eurot, millest ligi 27 miljonit ehk 61% teenis Baltic Workboats AS töölaevaehituses. Üle 17 miljoni euro ehk 39% kogu sektori müügitulust teenisid ülejäänud valimi ettevõtted lõbusõidulaevade ehituses (Joonis 8).

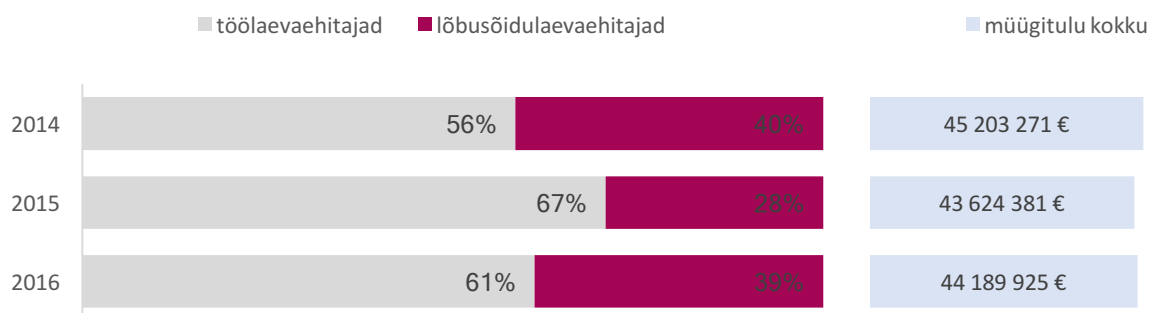
Väikelaevaehituse kompetentsikeskuse iga-aastasi uuringuid kõrvutades võib sedastada, et müügitulu maht on viimasel kolmel aastal olnud sarnases suurusjärgus.

Joonis 7. Suurimad müügitulud

⁴ Joonisel viis suurima müügituluga ettevõtet. Alunaut OÜ asetus seitsmendaks, müügitulu 2016. aastal oli 669 000 eurot.

⁵ Ekspordi maht on teada 15 valimi ettevõtte kohta.

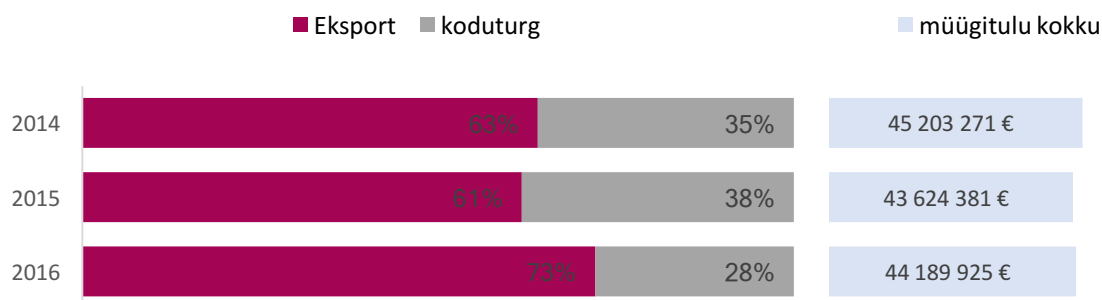
Joonis 8. Lõbusõidulaevu ehitavate ettevõtete ja töölaevaehitajate müügitulu

Eksport

Eksporti maht ja osakaal müügitulus jätkas 2016. aastal kasvu ja ulatus 32,2 miljoni euroni (Joonis 9). Müük Eesti turule tegi 2016. aastal peamiselt töölaevatellimuste tõttu suurema languse. Lõbusõidu- ja töölaevu eksporditi võrreldavas mahus, vastavalt 15,2 ja ligi 17 miljoni euro eest.

Ettevõtete Baltic Workboats AS ja Aktsiaselts Luksusjaht ekspordi maht moodustas kokku 86% kõigi valimi ettevõtete teadaolevast ekspordist⁶. Baltic Workboats AS kasvatas 2015. aastaga võrreldes ekspordi müügi mahtu 1,5 korda ja Aktsiaselts Luksusjaht kasvatas 2015. aastaga võrreldes oma ekspordi 1,6 korda. Seega kasvasid "suured" ka ekspordi vaates veelgi suuremaks.

Maakondade lõikes on märgatav, et Harjumaa ettevõtete ekspordi osakaal oli 2015. aastal suurem kui 2016. ja 2014. aastal (Joonis 3). Põhjusena võib välja tuua ettevõtteid M.I.G. Production OÜ, OÜ Ridias Yachts & Composites ning Polar Yacht Manufactory OÜ, kelle 2016. aasta majandusandmeid ei õnnestunud uuringu valmimise ajaks saada või oli 2015. aasta ekspordi vaates tavapärasest edukam.

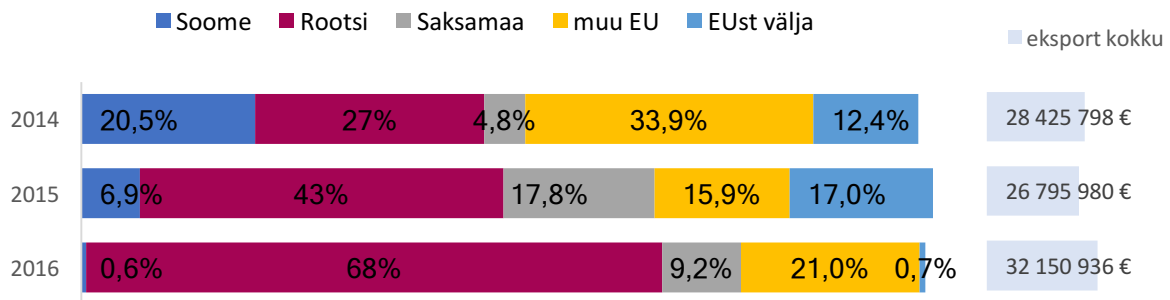
Joonis 9. Ekspordi osakaal müügitulus

Olulisima ekspordi sihtriigina jätkas 2016. aastal Rootsi, kuhu suundus uuringuks kogutud andmete põhjal ligi 22 miljoni euro väärtuses aluseid ehk 68% ekspordist (Joonis 10).

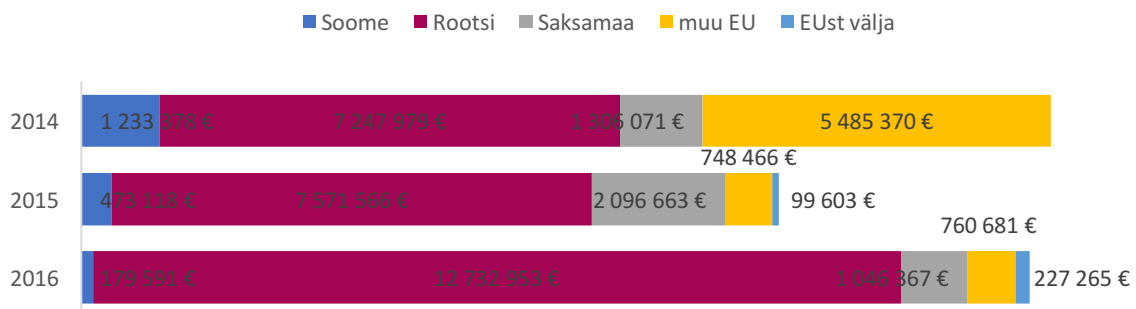
⁶ Ekspordi maht on teada 15 valimi ettevõtte kohta.

Seejuures on Rootsi oluline turg nii lõbusõidulaevade ehitajatele kui ka töölaevaehitajatele (Joonis 11), kasvu vedasid Baltic Workboats ja Luksusjaht. Vähenenud on Saksamaa ekspordituru osatähtsus, seda eriti töölaevaehituse vaates (Joonis 12). Näiteks Baltic Workboats eksportis 2016. aastal Saksamaale üle 700 000 euro väärtuses vähem kui 2015. aastal.

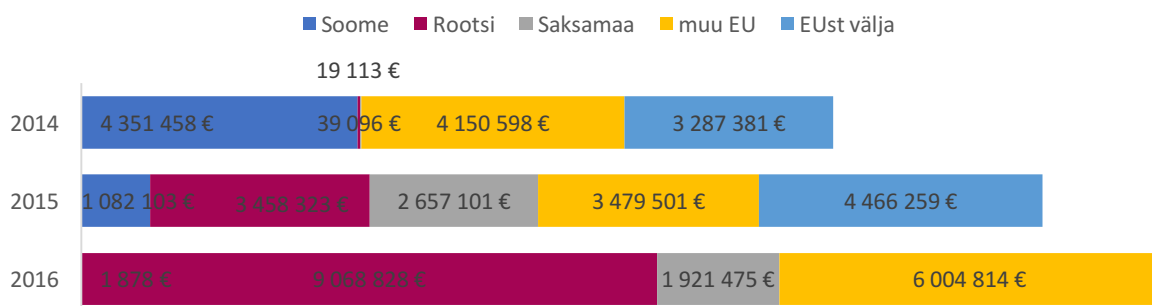
Ettevõtteid toodangu põhjal jaotades on oluline märgata muude Euroopa Liidu riikide, näiteks Taani, Madalmaade, Suurbritannia kasvanud tähtsust töölaevaekspordi sihtturgudena. Töölaevade ekspordinäitajad on suuresti mõjutatud konkreetsetest hangetest ja tellimustest, kuna tehingute mahud on suured ja ekspordigeograafia lai.

Joonis 10. Eksport sihtriigi

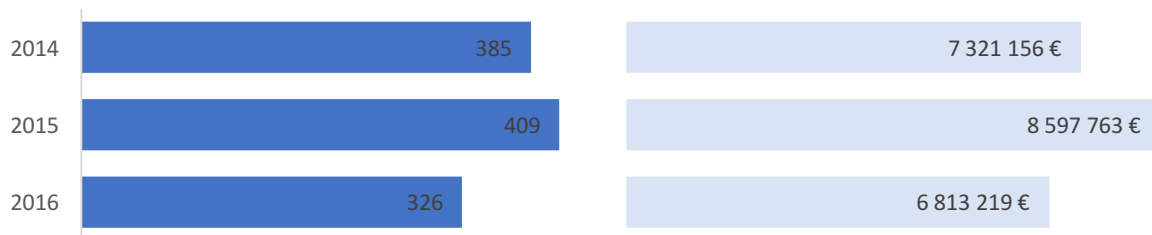
Joonis 11. Lõbusõidulaevade eksport sihtriigi

Joonis 12. Töölaevade eksport sihtriigi

Töajõud

Töokohti oli laevaehitusettevõtetes 2016. aastal 326⁷ ja töajõukulud küündisid 6,8 miljoni euroni (Joonis 13). 2015. aastaga võrreldes vähenes uuringuks kogutud info põhjal töokohtade arv justkui 83 võrra. Samas ei õnnestunud uuringu tarbeks saada andmeid näiteks ettevõtte M.I.G. Production OÜ kohta, kus varasema põhjal on igal aastal 36 töokohta. Suuruselt teise töandja, Aktsiaseltsi Luksusjaht puhul on aga konsolideeritud majandusaasta aruande põhjal raske eristada välismaiste tütarettevõtete töötajate arvu. Lisaks tuleb rõhutada, et 2016. aastal kuulus valimisse 2015. aastaga võrreldes 7 ettevõtet vähem, mis langetas töokohtade arvu 35 võrra. Kokkuvõttes oli töokohtade arv sektoris 2016. aastal hinnanguliselt siiski stabiilne.

Joonis 13. Töokohtade arv ja töajõukulu

Ettevõtjatega uuringu tarbeks läbiviidud intervjuudes kordusid töajõu teemadel kaks mõtet.

Esiteks mainiti korduvalt, et Eesti laevaehituse töajõukulu eelised Skandinaaviaga võrreldes on kadunud või kadumas. Palgatase ja töajõu maksustamine seadvat Eesti ettevõtjad Skandinaavia töandjatega võrreldavasse positsiooni.

Keskmine palka ja töajõukulu käsitlev statistika seda väidet siiski ei toeta, näiteks Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) kogutud andmeil oli keskmine aastapalk Eestis 2016. aastal 14 216 eurot. Taanis oli keskmine aastapalk 432 728 Taani krooni (ca 58 135 eurot), Norras 530 075 Norra krooni (ca 56 321 eurot), Rootsis 399 988 Rootsi krooni (ca 41 598 eurot), Soomes 41 209 eurot ja Saksamaal 38 302 eurot. Eestist madalam keskmine aastapalk oli aga Läti 12 671 eurot, Leedu 11 335 eurot ja Poola 47 919 zloti (ca 11 312 eurot).⁸ Samas, Eesti keskmine brutokuupalk on Statistikaameti andmeil 2010. aastast pidevalt kasvanud ja oli 2016. aastal 1146 eurot, 7,6% kõrgem 2015. aasta keskmisest brutokuupalgast. 2017. aasta II kvartalis kerkis Eesti keskmine brutokuupalk 1242 euroni.⁹ Keskmine kuutöajõukulu töötaja kohta oli 2015. aastal 1437 eurot ja 2016. aastal 1548

⁷ äriühingu raamatupidamise aastaaruandes esitatavate täistööajale taandatud töokohtade keskmiste arvude summa

⁸ <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryName=426&QueryType=View&Lang=en#>

⁹ <https://www.stat.ee/stat-keskmine-brutokuupalk>

eurot¹⁰. Eurostati arvatav aastakeskmine tööjõukulu tunnis on Eestis samuti Skandinaavia riikidest märkimisväärselt madalam ning näiteks Euroopa Liidu keskmisest moodustab 43%¹¹.

Teisena töid ettevõtete esindajad välja tööjõu vähesuse, mis ei võimalda konkureerida suuremate riikidega mastaabisäästu saavutamisel. Võimalike lahendustena nähakse tootmist madalamate tööjõukuludega riikides või võörtööjõu kaasamist Eestis. Võörtööjõu kaasamisega on paljudel suurematel ettevõtetel esimesed kogemused olemas. Näiteks Baltic Workboatsis ongi rahvusvahelise tööjõu kasutamine saanud pidevaks, nii Ukraina oskustööliste kui mitmetest riikidest pärit inseneride ja disaineritena.

Tööjõupuuduses tegevusaladele tüüpiliselt alustavad paljud eriala omandajad töötamist enne õpingute lõppu, sest tänases olukorras on tööturule võimalik siseneda juba ilma tervikkvalifikatsioonita. Paindlik, samaaegset töötamist võimaldav õpe kogub järjest suuremat populaarsust nii õppijate kui ka tööandjate seas. Nii jõuab õppur kiiresti tööturule ja kindlustab sissetuleku, tööandja jaoks leeveneb aga tööjõupuudus ning töötajate ettevalmistuses ühendatakse sujuvalt teooria ja praktika.

Lisandväärtus

2015. aastat puudutavas uuringus sedastas väikelaevaehituse kompetentsikeskus, et laevaehituse lisandväärtus töötaja kohta¹² on Eesti sektorite suuremaid ja lisandväärtuse kasvutempo märkimisväärne: eelnenud kümnendi jooksul kahekordne kasv.

2016. aastal oli põhitegevusena töö- ja lõbusõidulaevu valmistavate ettevõtete summaarne lisandväärtus töötaja kohta 39 125 eurot, mis märgib 2015. aasta 34 428 euroga võrreldes taas olulist tõusu. 2014. aastal oli lisandväärtus siiski veel kõrgem, 43 490 eurot töötaja kohta. Töötleva tööstuse keskmine lisandväärtus töötaja kohta oli Statistikaameti andmeil 2015. aastal 24 600 eurot ja 2016. aastal 25 000 eurot¹³.

Sektori suurettevõtete lisandväärtus töötaja kohta oli 2016. aastal 52 766 eurot (Baltic Workboats) ja 45 621 eurot (Luksusjaht). 2015. aastal oli nende ettevõtete lisandväärtus töötaja kohta vastavalt 56 420 eurot ja 27 045 eurot ning 2014. aastal vastavalt 63 281 eurot ja 47 057 eurot.

Ärimudel ja väärtusahel

Uuring vaatleb ettevõtteid, mis on end väärtusahelas määratlenud tootjatena. Valimi ülesehitus võimaldab hinnata Eesti töö- ja lõbusõidulaevade valmistajate enamkasutatud ärimudeleid ja kogu sektori positsiooni väärtusahelas.

¹⁰ <https://www.stat.ee/stat-keskmine-kuutoojoukulu-tootaja-kohta>

¹¹ <https://www.stat.ee/29951>

¹² Lisandväärtuse leidmiseks kasutati valemit $\frac{\text{ärikasum} + \text{tööjõukulu} + \text{põhivara kulum}}{\text{töökohtade keskmine arv}}$.

¹³ <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp>

Eesti laevaehituses valitseb kolm ärimudelit:

1. omatoodete valmistamine (nt Baltic Workboats AS, Saare Yachts OÜ),
2. välismaise kaubamärgi toote valmistamine Eestis (nt ALFA Yacht Production OÜ, Eysysla Yard OÜ),
3. välismaise kaubamärgi toote valmistamine kombineerituna omatoodete valmistamisega (nt Alunaut OÜ, Polar Yacht Manufactory OÜ, Aktsiaselts Luksusjaht¹⁴).

Valimi ettevõtetest 18 kasutab toodete valmistamisel enda kaubamärki. Patendiameti andmeil ei ole aga mitmel juhul tegu registreeritud kaubamärgiga, kuigi tinglik kaubamärk ja seos konkreetse ettevõttega on sektoris ja klientide seas üldtuntud.

Esimese ärimudeli ettevõtted ehk omatoodete valmistajad korraldavad ise ka toodete disaini, materjali ja komponentide hankimise ning müügi ja turunduse. Reeglina kasutatakse rahvusvahelist diilerite võrgustikku. Seega kontrollivad need ettevõtted tervet väärtusahelat, mis omakorda võimaldab teenida enam kasumit ja luua enam lisandväärtust.

12 ettevõtet valmistab tooteid teiste riikide, peamiselt Norra, Rootsi ja Saksamaa ettevõtete kaubamärkide all. Mitmel juhul on välismaise kaubamärgi tootjani toonud selle Eesti ettevõtte välismaine omanik, eraisiku või äriühinguna. Niisuguse toodangu puhul on Eesti ettevõtte eelkõige valmistaja rollis, müügiga tegeleb kaubamärgi omanik oma kodumaal.

Laevadisain jõuab Eestisse peamiselt Soome ja Rootsi büroodest. Tootmisdisain (tööjoonised) valmib Eesti ettevõtetes kohapeal. Sertifitseerimis- ja vastavushindamisteenuseid Eestist osta ei saa, ettevõtted hangivad neid teenuseid valdavalt IMCI (International Marine Certification Institute) Soome inspektoritelt, organisatsioonilt Lloyd's Register (Suurbritannia) ning DNV (Det Norske Veritas) büroolt Norras.

Tootmissisendina vajatavad kaubad hangitakse peamiselt teistelt Eesti ettevõtetelt ehk maaletootjatelt. Materjalid ja komponendid on sageli Rootsi ja Saksamaa tootjatelt, ent uuringu käigus mainiti ka näiteks Itaaliast ja Hiinast pärit kaupu. Määravaks saab kliendi eelistatud kaubamärk. Näiteks levinuimad mootorid on Rootsi Volvo Pentalt. Võib oletada, et pikima tarneahela läbivad eksootilise päritoluga puitmaterjalid. Sisustus ja mööbel soetatakse aga kõige lähemalt – erilahenduste teostamine eeldab laevaehitaja ja tarnija vahetut koostööd.

¹⁴ Viie Rootsis asuva tütaretevõttega kontserni emaettevõte. Enamik toodangust valmib alltöövõtuna, ent omab ka ise kaubamärke.

Kokkuvõte

Eestis lõbusõidulaevu ja töölaevu ehitavad **ettevõtted jagunevad ärimudelilt kolmeks:**

1. omatoodete valmistamine,
2. välismaise kaubamärgi toote valmistamine Eestis,
3. välismaise kaubamärgi toote valmistamine kombineerituna omatoodete valmistamisega.

Laevaehitussektori võtmenäitajaid kujundasid 2016. aastal peamiselt kaks suurt Saaremaal asuvat ettevõtet, omatoodeteid arendav töölaevaehitaja **Baltic Workboats AS ja Aktsiaselts Luksusjaht**, kes põhitegevusena toodab Rootsi kaubamärkide jahte ja kaatreid ning lisaks mitmesuguseid mudeleid. Kõigi ettevõtete **müügitulu küündis 2016. aastal 44,2 miljoni euron**i. 2015. aastal oli müügitulu kokku 43,6 miljoni eurot.

Töölaevade nõudlus turul kasvab kiiresti ja **lõbusõidulaevade ehitajad on järjest rohkem tootmas ka töölaevu**. Eesti ettevõtetele sobivad projektipõhised väikeseeriad, mis on kvalifitseeritud tööjõu mahukad. Sageli on Eestis ehitatud töölaev alumiiniumist, kõik Eestis alumiiniumist lõbusõidulaevu ehitavad ettevõtted on hakanud tootma ka töölaevu. Komposiitmaterjalidest töölaevu Eestis ei valmistata, kuigi näiteks Norras on tekkinud ka mitmeid komposiitmaterjalidest töölaevu valmistavaid ettevõtteid.

Komposiitmaterjalidest lõbusõidulaevade ehitajad Eestis peavad leidma muid nišše. **Järjest enam valmistatakse eritellimusel kliendile kohandatud veesõidukeid**. Reeglina arendatakse olemasolevatele laevadisainidele erinevaid tekilahendusi.

Ekspordi maht ja osakaal laevaehitusettevõtete müügikäibes jätkas 2016. aastal kasvu ja ulatus 32,2 miljoni euroni (73%). Olulisim turg nii lõbusõidu kui ka töölaevadele oli 2016. aastal **Rootsi**. Töölaevade eksporditurgude geograafia on laiem kui lõbusõidulaevadel ning ekspordi osakaalud sõltuvad igal aastal suuresti konkreetsetest tehingutest ja projektidest. Lõbusõidulaevu toodetakse lisaks Rootsile ka näiteks Saksamaale, kuid Soome ekspordituru osakaal on viimaste aastate jooksul pea kadunud.

Ettevõtetega läbiviidud intervjuude põhjal võib hinnata, et **2017. aasta on laevaehitajatele 2016. aastast edukam**. Ettevõtted nagu Baltic Workboats, Saare Yachts, Alunaut ja Eysysla Yard on pressiteadetes, kohaliku meedia vahendusel ja vestlustes jaganud, et 2017. aastal on saabunud rohkelt tellimusi, tootmismahud on planeeritud 2018. aasta lõpuni.

Mõnedki ettevõtted otsivad tellimuste mahu suurenemise taustal täiendavat tööjõudu, et tootmisvõimekust tõsta. Ettevõtjad tunnetavad aga kasvavat **tööjõupuudust**. Kui piisaval arvul insenere ja oskustöölisi värvata ei suudeta, mõeldakse nii võõrtööjõule kui ka tootmise viimisele madalamate tööjõukuludega riikidesse, näiteks Poolasse või Ukrainasse, sarnaselt mitmetele Skandinaavia kaubamärkidele.